

แนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี

วันที่รับบทความ	20/10/2566
วันที่แก้ไขบทความ	27/12/2566
วันที่ตอบรับบทความ	28/12/2566

จิราภรณ์ กาญจนสุพรรณ^{1*} นิชาภา พิมพสุต¹

บทคัดย่อ

แนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี มีจุดประสงค์การศึกษา ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี ในมุมมองของประชาชน 2) เพื่อวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสารและการสัมภาษณ์ สังเกตการณ์ เปิดเวทีประชาคม ซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลหลัก 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนักท่องเที่ยว 2) กลุ่มแกนนำชุมชน 3) กลุ่มคนในชุมชน และ 4) กลุ่มหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน รวมทั้งหมดจำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่า จากการสังเกตและสัมภาษณ์ด้านภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมพื้นที่เขตเมืองเก่าฝั่งธนบุรี แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านสภาพแวดล้อมและบริบทพื้นที่ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ (1) ด้านความปลอดภัย (2) ด้านความสะอาด (3) ด้านสถานที่ธรรมชาติสวยงาม และ (4) ด้านการคมนาคม 2) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม จำแนกออกเป็น 4 ด้าน คือ (1) ด้านชาติพันธุ์ (2) ด้านการละเล่น/การแสดงท้องถิ่น (3) ด้านอาหาร และ (4) ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี 3) ด้านความเป็นกัลยาณมิตรและความมีน้ำใจของคนในชุมชน จำแนกออกเป็น 2 ด้าน คือ (1) การมีจิตใจเมตตาต่อผู้มาเยือน (2) การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว และ (4) ด้านการบริการนักท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ (1) การอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (2) ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว (3) ร้านอาหารและจุดจำหน่ายสินค้า และ (4) กิจกรรมการท่องเที่ยว จากการเปิดเวทีประชาคมพบว่ามีแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี แบ่งออกเป็น 5 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน 2) การพัฒนาชุมชนให้ปลอดภัย สะอาด และเป็นชุมชนน่าอยู่ 3) การอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของชุมชน

^{1*} สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
อีเมล : jjira_279.ccp@hotmail.com

¹ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

บนความหลากหลายทางวัฒนธรรม 4) การสร้างชุมชนแห่งการบริการที่มีคุณภาพ และ 5) การจัดการด้านการคมนาคมอย่างเป็นระบบ ซึ่งแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นับเป็นแนวทางที่จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรีได้รับการพัฒนาไปสู่เป้าหมายการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่ เกิดเป็นการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน บนฐานการนำวัฒนธรรมท้องถิ่นมาเป็นจุดขายที่สำคัญ เป็นการท่องเที่ยวที่ควบคู่ไปกับการดำรงรักษารากเหง้าวัฒนธรรมท้องถิ่นในอรัญอยู่ยั่งยืน

คำสำคัญ : ภาพลักษณ์การท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี

Guidelines for Promoting Cultural Tourism Image of the Thonburi Old Town Conservation Area

Received	20/10/2023
Revised	27/12/2023
Accepted	28/12/2023

Jiraporn Kanchanasuphan^{1,*} Nichapa Pimpasut¹

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the cultural tourism image in the Thonburi old town conservation area and 2) analyze the guidelines for promoting cultural tourism image in the area. The conduct of this research was qualitative research in which the data were obtained from documentary data collection, interview and observation together with opening the community forum with 400 main informants which were divided into four groups: 1) tourists group, 2) community leader group, 3) local people group, and 4) government and private agency group. The results of the research, which were obtained from observation and interview, were divided into four aspects as follows: 1) Environment and area context which was divided into four aspects, namely (1) safety, (2) cleanliness, (3) aesthetic natural places, and (4) transportation. 2) Cultural diversity which was divided into four aspects, namely (1) ethnicity, (2) local play / performance, (3) food, and (4) custom and tradition. 3) Friendliness and kindness of people in the community which was divided into two aspects as follows: (1) being kind to visitors, and (2) having good relations with tourists. And 4) Tourist service which was divided into four aspects as follows: (1) facilitation in the tourist attractions, (2) accommodations, (3) restaurants and merchandise spots, and (4) tourism activities. The results from the community forum found that there were five guidelines for promoting the image of cultural tourism in the area as

^{1,*} The Office of Arts and Culture, Dhonburi Rajabhat University
e-mail: jjira_279.ccp@hotmail.com

¹ The Office of Arts and Culture, Dhonburi Rajabhat University

follows: 1) Promotion of cultural tourism activities in the community, 2) Community development for safety, cleanliness and livability, 3) Cultural conservation and continuation of community's custom and tradition based on cultural diversity, 4) Creating a community of quality services, and 5) Systematic management of transportation. The developed guidelines mentioned above focusing on the cultural tourism image will lead to the goal of economic drive which bring tourists to visit various tourist attractions in the area. They also lead to job and income creations for people in the community based on using local culture as the key selling point along with maintaining the sustainability of the roots of local culture.

Keywords: Tourism image; Cultural tourism; Thonburi Old Town Conservation Area

บทนำ

ปัจจุบันธุรกิจการท่องเที่ยวได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในทั่วประเทศ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาและยกระดับเศรษฐกิจตั้งแต่ชุมชนไปจนถึงระดับประเทศ ในประเทศไทยการท่องเที่ยวนับเป็นการสร้างรายได้หลักที่สำคัญให้กับประเทศ โดยการท่องเที่ยวในประเทศไทยได้รับความสนใจและเป็นที่นิยมของชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะด้านประเพณี โบราณสถาน และศิลปวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะโดดเด่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ตั้งเป้าหมายในด้านการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2560 ซึ่งมีการปรับแผนการตลาดเพื่อกระตุ้นให้ประชาชนคนไทยหันมานิยมการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อยกระดับและพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดภาพลักษณ์ที่น่าสนใจในมิติต่าง ๆ ตลอดจนการเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มคนในชุมชน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560, น. 10)

การท่องเที่ยวได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและพัฒนามาโดยตลอดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการท่องเที่ยวได้สร้างรูปแบบของการท่องเที่ยวแบ่งเป็น 3 ประเภท (ยุทธศักดิ์ สุภสร, 2559, น. 35-36) ได้แก่ 1) การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นระบบนิเวศ ทะเล ธรณีวิทยา เกษตร และดาราศาสตร์ 2) การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิตของคนในชุมชน และ 3) การท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นสุขภาพ ทัศนศึกษาและศาสนา กลุ่มชาติพันธุ์หรือชนกลุ่มน้อย กีฬา การผจญภัย ไโฮมสเตย์และฟาร์ม สเตย์ การประชุม เป็นต้น ซึ่งให้เห็นว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มุ่งเน้นในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน และการสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์ความงดงามในสถานที่ต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวได้เข้าเที่ยวชม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเขตธนบุรี ซึ่งถือว่าเป็นชุมชนเก่าแก่ที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่สมัยกรุงธนบุรี ปรากฏรากฐานทางวัฒนธรรมและร่องรอยแห่งศิลปวัฒนธรรม มีจุดเด่นและเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ มีแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักไหลแบ่งเขตแดนระหว่างฝั่งธนบุรีกับฝั่งพระนคร แดกแขนงเป็นสายน้ำย่อยมากมายไหลผ่านชุมชน ผสมผสานกับความหลากหลายทางชาติพันธุ์ที่มีกลุ่มคนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเข้ามาอาศัย จนปรากฏ 3 ศาสนา 4 ความเชื่อ ภายในชุมชนเขตธนบุรี อันประกอบด้วย เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางกอกน้อย และเขตบางกอกใหญ่ ที่ถือว่าเป็นเมืองเก่าย่านฝั่งธนบุรี ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่เข้ามาเยี่ยมชมวัฒนธรรมและความงดงามของสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

ด้วยกระแสการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในมิติต่าง ๆ ที่ส่งผลถึงการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในย่านเมืองเก่าเขตธนบุรี เพื่อนำผลการวิจัยไปสร้างแนวทางให้แก่คนในชุมชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ตลอดจนผู้ที่มีความสนใจในการปรับเปลี่ยนรูปแบบและพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชนให้เป็นที่สนใจ และสร้างแรงดึงดูดให้แก่

นักท่องเที่ยวยาวไทย และชาวต่างประเทศ รวมถึงการยกระดับคุณภาพชีวิต และพัฒนาศักยภาพของ คนในชุมชนให้ร่วมแรงร่วมใจพัฒนาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวภายในชุมชนให้เป็นที่นิยมสู่การท่องเที่ยว ที่ยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี ในมุมมองของประชาชน
2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขต อนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยมีผู้ให้ข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม จำนวน 4 เขต ประกอบด้วย เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางกอกน้อย และเขตบางกอกใหญ่ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลากหลาย ซึ่งจะใช้การสุ่มกับผู้ให้ข้อมูล ที่มีอายุ 20 ปี ขึ้นไป จำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

1) กลุ่มนักท่องเที่ยว โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) เป็น กลุ่มเป้าหมายการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลภาพลักษณ์การท่องเที่ยว และทัศนคติด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวมีความต้องการ โดยคณะวิจัยได้เข้าไปชี้แจง การวิจัยและขออนุญาตซักถาม สันทนา ในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ให้ความยินยอมและสามารถสละเวลาใน การท่องเที่ยวประมาณ 10-20 นาที ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มนักท่องเที่ยว ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 4 เขต เขตละ 50 คน รวมทั้งหมด 200 คน
2. นักท่องเที่ยวชาวเอเชีย จำนวน 4 เขต เขตละ 30 คน รวมทั้งหมด 120 คน ประกอบด้วย สาธารณรัฐประชาชนจีน เกาหลี ญี่ปุ่น สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ อินเดีย และเขตบริหารพิเศษ ฮองกง
3. นักท่องเที่ยวชาวยุโรป จำนวน 4 เขต เขตละ 12 คน รวมทั้งหมด 48 คน ประกอบด้วย สหราชอาณาจักรอังกฤษ สาธารณรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย

2) กลุ่มแกนนำชุมชน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบลูกโซ่ (Snowball sampling) ซึ่งเป็นกลุ่ม เป้าหมายในการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชน ทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และแนวทางการสร้างภาพลักษณ์ที่สอดคล้องกับบริบท ของชุมชน ได้แก่ ประธานชุมชน ปราชญ์ชุมชน เป็นต้น จำนวน 4 เขต เขตละ 2 คน รวมทั้งหมด 8 คน โดยคณะวิจัยได้เข้าไปชี้แจงการวิจัยและซักถาม สันทนา ในประเด็นภาพลักษณ์การท่องเที่ยว ปัญหา ที่เกิดขึ้น รวมทั้งแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

3) กลุ่มคนในชุมชน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) คนในชุมชนที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มเป้าหมายในการจะสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลด้านภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชน และทัศนคติต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และแนวทางการสร้างภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่มีความสอดคล้องตามความต้องการของชุมชน ได้แก่ สมาชิกในชุมชน ผู้ประกอบการในชุมชน จำนวน 4 เขต เขตละ 5 คน รวมทั้งหมด 20 คน โดยได้คัดเลือกบุคคลในชุมชนที่ตั้งรกรากถิ่นฐานพื้นที่เขตอนุรักษเมืองเก่าฝั่งธนบุรี และชี้แจงสนทนาในประเด็นการวิจัย

4) กลุ่มหน่วยงานภาครัฐและเอกชน โดยเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยการสุ่มแบบเจาะจงตามจุดมุ่งหมาย (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นบุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในการขับเคลื่อนงานด้านวัฒนธรรมในเขตพื้นที่อนุรักษเมืองเก่าฝั่งธนบุรี ประกอบด้วย สภาวัฒนธรรมเขตธนบุรี สภาวัฒนธรรมเขตคลองสาน สภาวัฒนธรรมเขตบางกอกน้อย และสภาวัฒนธรรมเขตบางกอกใหญ่ ใช้การสัมภาษณ์แบบเป็นทางการเพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แก่ สภาวัฒนธรรมเขตธนบุรี สภาวัฒนธรรมเขตคลองสาน สภาวัฒนธรรมเขตบางกอกน้อย สภาวัฒนธรรมเขตบางกอกใหญ่ เป็นต้น จำนวน 4 เขต เขตละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 4 คน โดยได้ทำการชี้แจงและนัดหมายการสัมภาษณ์ล่วงหน้าเพื่อเก็บข้อมูลในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตพื้นที่อนุรักษเมืองเก่าฝั่งธนบุรี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) และการสนทนากลุ่ม ซึ่งจะมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ โดยจะแบ่งหัวข้อคำถามแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 5 ข้อ ได้แก่

- 1) ข้อมูลพื้นฐานผู้ถูกสัมภาษณ์
- 2) มรดกทางวัฒนธรรมของย่านเมืองเก่าฝั่งธนบุรี ประกอบด้วย แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เขตอนุรักษเมืองเก่าฝั่งธนบุรี
- 3) ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของย่านเมืองเก่าฝั่งธนบุรี ประกอบด้วย สถานที่ท่องเที่ยว ที่พัก อาหาร ความปลอดภัย และการบริการ
- 4) ทัศนคติด้านการท่องเที่ยวย่านเมืองเก่าฝั่งธนบุรี ประกอบด้วย การชื่นชอบ และการวางแผนการท่องเที่ยว
- 5) แนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมย่านเมืองเก่าฝั่งธนบุรี ประกอบด้วย แนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยว บทบาทการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในพื้นที่เขตอนุรักษเมืองเก่าฝั่งธนบุรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัย มีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการวิจัย ดังนี้

1) ข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary) เป็นการศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากตำรา เอกสาร บทความวิชาการ ซึ่งจะใช้สืบค้นศึกษารวบรวมข้อมูลในด้านประวัติศาสตร์ชุมชน และข้อมูลด้าน บริบทชุมชนเพื่อนำมาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรม

2) ข้อมูลจากการลงพื้นที่ภาคสนาม ระหว่างเดือนเมษายน - กรกฎาคม พ.ศ. 2565 โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การสังเกต แบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อเก็บข้อมูลด้านกิจกรรมทางวัฒนธรรมการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมในชุมชน พฤติกรรมนักท่องเที่ยว พฤติกรรมของคนในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี

2. การสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลด้านความต้องการด้านการส่งเสริมภาพลักษณ์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ชุมชน มรดกทางวัฒนธรรมชุมชน ทศนคติต่อการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมและแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตพื้นที่อนุรักษ์ เมืองเก่าฝั่งธนบุรี

3. การสนทนากลุ่ม เพื่อให้ภาครัฐ ภาคประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมชุมชนย่านเมืองเก่าฝั่งธนบุรี เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมกันหาแนวทางการส่งเสริม ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของชุมชนในพื้นที่เขต อนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ที่ได้ดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูล เพื่อสรุปประเด็นเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ซึ่งคณะผู้วิจัยจะนำข้อมูลจากการบันทึก วิดีโอ การบันทึกเสียง และการถ่ายภาพมาจัดหมวดหมู่ของข้อมูล จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูล และ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำไปสู่การเสนอหาแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมย่านเมืองเก่าฝั่งธนบุรี

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1) ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรีในมุมมองของ ประชาชน จากข้อมูลการสังเกต สัมภาษณ์ สามารถภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบ่งออก เป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านสภาพแวดล้อมและบริบทพื้นที่ 2) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม 3) ด้าน ความเป็นกัลยาณมิตรและความมีน้ำใจของคนในชุมชน และ 4) ด้านการบริการนักท่องเที่ยว

1.1 ด้านสภาพแวดล้อมและบริบทพื้นที่ แบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ 1) ด้านความปลอดภัย ประกอบด้วย ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัยทางภัยธรรมชาติ ความปลอดภัยด้านชีวิตและทรัพย์สิน ความปลอดภัยด้านพฤติกรรมนักท่องเที่ยว และความปลอดภัยด้านธุรกิจนำเที่ยว 2) ด้านความสะอาด ประกอบด้วย ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว และความสะอาดในสถานที่พักอาศัย 3) ด้านสถานที่ธรรมชาติสวยงาม 4) ด้านการคมนาคม ประกอบด้วย การคมนาคมทางบก และการคมนาคมทางน้ำ พบว่า ภาพลักษณ์ด้านสภาพแวดล้อมและบริบทพื้นที่ เป็นสิ่งที่สร้างความเชื่อมั่น และความมั่นใจในด้านความปลอดภัยในด้านต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยว รวมไปถึงความสะอาดในสถานที่ต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวที่จะส่งผลต่อสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสวยงามทั้งทางธรรมชาติ และสิ่งปลูกสร้างตลอดจนการคมนาคมที่สะดวกเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้ง่าย ปัจจัยเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี ซึ่งนักท่องเที่ยวจะศึกษาข้อมูลและเลือกเข้ามาในพื้นที่ที่สร้างความเชื่อมั่นต่อการเข้ามา โดยปัจจัยในด้านสภาพแวดล้อม และบริบทพื้นที่นับเป็นปัจจัยสำคัญต่อความการตัดสินใจเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี

1.2 ด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรม จำแนกความหลากหลายทางวัฒนธรรมในเขตพื้นที่อนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรีออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านชาติพันธุ์ ประกอบด้วยกลุ่มชนที่มีเชื้อสายโปรตุเกส จีน มุสลิม มอญ และ แขก 2) ด้านการละเล่น/การแสดงท้องถิ่น ประกอบด้วย การละเล่นกระต๊วแทงเสือ กระบี่กระบอง การละเล่นสิงโต และการละเล่นสะบ้า 3) ด้านอาหาร ประกอบด้วย อาหารกลุ่มมุสลิม อาหารกลุ่มโปรตุเกส อาหารกลุ่มมอญ อาหารกลุ่มจีน และอาหารกลุ่มไทย และ 4) ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งมีการปฏิบัติตามแบบแผนของความเชื่อและการนับถือศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม ซึ่งความหลากหลายทางวัฒนธรรมในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี ทั้ง 4 เขตนั้น เป็นสิ่งที่มีที่น่าสนใจและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวชมเทศกาล ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา และในแต่ละกิจกรรมของกลุ่มศาสนาได้มีอัตลักษณ์และมีเสน่ห์ที่เป็นแบบฉบับของตนเอง ตลอดจนความหลากหลายในด้านอาหาร ศิลปะการแสดง นับเป็นมนต์เสน่ห์ของพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรีที่เป็นจุดเด่น สร้างความสนใจให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศให้เข้ามาเรียนรู้ และเที่ยวชมในขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ ของชุมชนเป็นอย่างมาก

1.3 ด้านความเป็นกัลยาณมิตรและความมีน้ำใจของคนในชุมชน จำแนกออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) การมีจิตใจเมตตาต่อผู้มาเยือน ประกอบด้วย การสร้างคุณธรรมที่ดี การให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว และ 2) การสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยว ประกอบด้วย การสร้างความประทับใจด้วยรอยยิ้ม และการทักทายนักท่องเที่ยวอย่างเป็นมิตร ซึ่งเกิดจากการใส่ใจนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทำให้ภาพลักษณ์ในด้านความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีและความมีน้ำใจของคนในชุมชน

นับเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและเลือกเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี ทั้ง 4 เขต ซึ่งภาพลักษณ์ในด้านความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีและความมีน้ำใจของคนในชุมชน ประกอบด้วย ความมีจิตใจเมตตาต่อผู้มาเยือน และการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยวซึ่งภาพลักษณ์การท่องเที่ยวด้านนี้ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์คือมัคคุเทศก์หรือไกด์ท้องถิ่น คนในชุมชน และผู้ให้บริการด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นผู้สร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน นำไปสู่การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ดีของนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์เข้ามาท่องเที่ยวก่อนที่จะนำไปบอกต่อนักท่องเที่ยวคนอื่น ๆ ให้มีความสนใจเข้ามาเที่ยวชมในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรีในครั้งต่อ ๆ ไป

1.4 ด้านการบริการนักท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) การอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย การมีแผ่นพับหรือเอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยว และการจัดมัคคุเทศก์ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว 2) ที่พักในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย ที่พักในเขตธนบุรี ที่พักในเขตคลองสาน ที่พักในเขตบางกอกน้อย และที่พักในเขตบางกอกใหญ่ 3) ร้านอาหารและจุดจำหน่ายสินค้า ประกอบด้วยร้านอาหารและจุดจำหน่ายสินค้าเขตธนบุรี ร้านอาหารและจุดจำหน่ายสินค้าเขตคลองสาน ร้านอาหารและจุดจำหน่ายสินค้าเขตบางกอกน้อย และร้านอาหารและจุดจำหน่ายสินค้าเขตบางกอกใหญ่ 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4.1) กิจกรรมการท่องเที่ยวเขตธนบุรี ซึ่งมีเส้นทาง การท่องเที่ยว 2 กิจกรรม คือ เส้นทางท่องเที่ยวแขวงวัดกัลป์ยาณ์ และเส้นทางท่องเที่ยวแขวงตลาดพลู 4.2) กิจกรรมการท่องเที่ยวเขตคลองสาน อยู่ภายใต้รูปแบบ “ตระเวนกิน ตะเวนเที่ยว” 4.3) กิจกรรมการท่องเที่ยวเขตบางกอกน้อย อยู่ภายใต้รูปแบบ “อิมท้อง อิมใจ” และ 4.4) กิจกรรมการท่องเที่ยวเขตบางกอกใหญ่ อยู่ภายใต้รูปแบบ “ตามรอยตำนาน”

สรุปผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านสภาพแวดล้อมและบริบทพื้นที่ 2) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม 3) ด้านความเป็นกัลยาณมิตรและความมีน้ำใจของคนในชุมชน และ 4) ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งภาพลักษณ์ทั้ง 4 ด้าน ได้ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวที่จะเลือกเข้ามาท่องเที่ยวในเขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี โดยมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในมิติของการเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์และเข้าถึงภูมิปัญญาด้านต่าง ๆ ของชุมชน เช่น อาหาร งานผ้า สถาปัตยกรรม รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี นับเป็นภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่สร้างแรงดึงดูดใจ ความน่าสนใจแก่นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศเป็นอย่างมาก

อย่างไรก็ตามภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรีถึงแม้จะมีจุดเด่นในด้านสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และความเก่าแก่ของชุมชนที่มีเสน่ห์แล้วนั้นในบางพื้นที่ยังคงต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกหรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดอันตรายต่อชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนในพื้นที่

ต่าง ๆ ภายในชุมชน ส่งผลต่อการเข้ามาท่องเที่ยวซ้ำ สร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศมากยิ่งขึ้น

2) แนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขตอนุรักษณ์เมืองเก่า ฝั่งธนบุรี สามารถแบ่งออกเป็น 5 แนวทาง จากการเปิดเวทีประชาคม ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

2.1 การส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ 1) การสร้างสรรค์และส่งเสริมศิลปะการแสดงท้องถิ่น ประกอบด้วย การสร้างสรรค์การแสดงจาก งานวิจัย และการจัดแสดงศิลปะการแสดงในงานต่าง ๆ ของชุมชน 2) การสร้างเส้นทางท่องเที่ยว เชิงประวัติศาสตร์ชุมชน 3) การจัดงานมหกรรมอาหารท้องถิ่น ประกอบด้วย การจัดงานอาหาร ท้องถิ่นประจำปี และการสร้างพื้นที่และโอกาสในการจัดแสดงอาหารท้องถิ่น ทั้งนี้การส่งเสริมกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน นับเป็นแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพคนในชุมชน และเป็นการนำทุนทางวัฒนธรรมในพื้นที่มาพัฒนา ต่อยอดสู่การท่องเที่ยวที่จะขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

2.2 การพัฒนาชุมชนให้ปลอดภัย สะอาด และเป็นชุมชนน่าอยู่ จำแนกออกเป็น 3 แนวทาง คือ 1) การสำรวจการชำรุดทรุดโทรมของสถานที่ท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอ 2) การสร้าง มาตรการป้องกันการเกิดภัยทางธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และ 3) การสร้างมาตรการ ความปลอดภัยด้านชีวิตและทรัพย์สินในแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ทำให้เห็นว่าการพัฒนาชุมชนให้ปลอดภัย สะอาด และเป็นชุมชนน่าอยู่ นับเป็นอีกแนวทางที่สำคัญในการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ เขตอนุรักษณ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรีให้ได้มาตรฐานและเป็นที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ให้เข้ามาในแหล่งท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

2.3 การอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรม ชนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมของชุมชน บนความหลากหลายทางวัฒนธรรม จำแนกแนวทางเป็น 2 แนวทาง ดังนี้ 1) การจัดกิจกรรมสืบสาน ชนบธรรมเนียมประเพณี 2) การสร้างองค์ความรู้เผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ โดยการอนุรักษ์และสืบสาน วัฒนธรรม ชนบธรรมเนียมประเพณีนั้น นับเป็นแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่สำคัญ ที่จะนำอัตลักษณ์ของชุมชนมาสร้างเป็นจุดขาย และสร้างความสนใจแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งนับเป็นการรักษา รากเหง้าทางวัฒนธรรมท้องถิ่นให้ดำรงอยู่ไปพร้อมกับการพัฒนาสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในยุค ปัจจุบัน

2.4 การสร้างชุมชนแห่งการบริการที่มีคุณภาพ แบ่งแนวทางการปฏิบัติออกเป็น 2 แนวทาง คือ 1) การจัดเจ้าหน้าที่คอยให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว และ 2) การจัด อบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ซึ่งการสร้างชุมชนแห่งการบริการที่มีคุณภาพ นับเป็นอีกหนึ่งหัวใจสำคัญ ของการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่จะสร้างความประทับใจแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชม แหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อนุรักษณ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรีมากยิ่งขึ้น และส่งผลต่อการกลับมาเยือนซ้ำใน

ครั้งต่อไปเพราะหัวใจของการท่องเที่ยวที่สำคัญคือ การบริการที่ดี และมีคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว เป็นสำคัญ

2.5 การจัดการด้านการคมนาคมอย่างเป็นระบบ แบ่งการจัดการด้านการคมนาคมออกเป็น 2 แนวทาง ดังนี้ 1) การสร้างเส้นทางการคมนาคมอย่างปลอดภัย และ 2) การสร้างจุดบริการรถ หรือโดยสารที่ปลอดภัย ทั้งนี้การจัดการด้านการคมนาคมอย่างเป็นระบบ นับเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญ ที่สร้างความสะดวกสบายให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลต่อการเข้ามาเยือนเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวของ ชาวไทยและชาวต่างประเทศ หากมีระบบการคมนาคมที่สะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงได้ง่าย นักท่องเที่ยว มีความสบายใจ และมั่นใจต่อการเดินทางสัญจรด้วยเส้นทางต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจเข้ามาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรีมากยิ่งขึ้น

ชี้ให้เห็นว่าแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นับเป็นแนวทาง ที่จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรีได้รับการพัฒนานำไปสู่ เป้าหมายการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่ เกิดเป็นการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน บนฐานการนำวัฒนธรรมท้องถิ่นมาเป็น จุดขายที่สำคัญ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ควบคู่ไปกับการดำรงรักษารากเหง้าวัฒนธรรมท้องถิ่นในอรัญ อยู่สืบไป

อภิปรายผลการวิจัย

1) ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรีในมุมมอง ของประชาชนพบว่า ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรีนั้น แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านสภาพแวดล้อมและบริบทพื้นที่ 2) ความหลากหลายทางวัฒนธรรม 3) ด้านความเป็นกัลยาณมิตรและความมีน้ำใจของคนในชุมชน และ 4) ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ และผู้นำชุมชนเกิดการรับรู้และเข้าใจในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ด้วย ตนเอง จากการศึกษา ค้นคว้า และการรับรู้จากการฟังเรื่องราวจากบุคคลต่าง ๆ จนเกิดเป็นมุมมอง และทัศนคติต่อแหล่งท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรีทั้ง 4 เขต อันประกอบไปด้วย เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางกอกน้อย และเขตบางกอกใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดภาพลักษณ์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ Kotler (2000, pp. 104-105) ที่กล่าวว่า ภาพลักษณ์ คือ ภาพรวม ของความคิด ประสบการณ์ ความเชื่อ และความตราตรึงใจต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งจะมีแนวคิดและพฤติกรรมที่ แต่ละบุคคลจะแสดงออกอย่างมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ของสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Anderson & Rubin (1986, pp. 58) กล่าวว่า ภาพลักษณ์คือการรับรู้ และความเข้าใจของผู้บริโภคที่มีความเกี่ยวข้องกับหน่วยงานหรือองค์กรในภาพรวม โดยหน่วยงาน หรือองค์กรนั้นเปรียบดั่งมนุษย์ย่อมมีพฤติกรรม การกระทำที่แสดงออกเป็นภาพลักษณ์ที่แตกต่างกัน ออกไป

ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อนุรักษเมืองเก่าฝั่งธนบุรี สร้างความประทับใจให้แก่ นักท่องเที่ยวในภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งในด้านความเป็นพหุวัฒนธรรมซึ่งในพื้นที่มีความหลากหลาย ทางชาติพันธุ์ ทำให้มีขนบธรรมเนียมประเพณี อาหาร ตลอดจนศิลปะการแสดงที่มีความหลากหลาย แตกต่างกันไปในกลุ่มชาติพันธุ์ของตน ซึ่งภาพลักษณ์ที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนนับเป็นเสน่ห์ ทางวัฒนธรรมที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้กลับมาเยือนซ้ำ สร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่ได้ มาเยือนในถิ่นอนุรักษเมืองเก่าฝั่งธนบุรี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดภาพลักษณ์ที่ Geng-Qing Chi & Qu (2007, pp. 624-636) กล่าวว่า ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว ได้ส่งผลโดยตรงต่อความสร้างความพึงพอใจและความประทับใจของนักท่องเที่ยว โดยสามารถสร้างความพึงพอใจโดยภาพรวมได้ ทั้งหมด ซึ่งส่งผลให้เกิดผลกระทบด้านดีต่อการเครพในสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวกลับมา เยือนยังสถานที่ท่องเที่ยวนั้นอีกครั้ง ส่งผลให้สถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน อาจกล่าวได้ว่า ภาพลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยวนั้น ๆ ได้ส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อ ความต้องการและการกลับมาเยือนยังสถานที่ท่องเที่ยวนั้นอีกครั้งของนักท่องเที่ยว รวมถึงการบอกต่อ และประชาสัมพันธ์ให้บุคคลอื่น ๆ มาท่องเที่ยวในสถานที่แห่งนี้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฤดี หลิมไพโรจน์ และไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว (2555, น. 38-39) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของภาพลักษณ์ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความตั้งใจกลับมาเที่ยวซ้ำที่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า ความพึงพอใจด้านสิ่งดึงดูดของแหล่งท่องเที่ยวส่งผลต่อการกลับมา เที่ยวซ้ำจังหวัดพระนครศรีอยุธยามากที่สุด รองลงมาคือ ความพึงพอใจในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม ภาพลักษณ์ด้านสถานที่ท่องเที่ยว คือ ภาพลักษณ์ด้านความปลอดภัย และภาพลักษณ์ของที่ระลึก

ทั้งนี้ด้านองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเขตพื้นที่อนุรักษเมืองเก่าฝั่งธนบุรี นับเป็นสิ่งที่สร้างความน่าสนใจให้แก่การท่องเที่ยวที่มีเสน่ห์ และสร้างแรงดึงดูดให้แก่นักท่องเที่ยว ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะด้านแหล่งโบราณสถานทางประวัติศาสตร์ ที่เป็นจุดสนใจแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวชมและศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์ และสถาปัตยกรรมตาม แหล่งโบราณสถาน ซึ่งภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ มีจุดบริการด้านอาหาร และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวตามแหล่งต่าง ๆ สร้างความประทับใจให้แก่ นักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2540, น. 65-69) ที่ได้แบ่ง รูปแบบการท่องเที่ยวในด้านการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวเพื่อการชมหรือสัมผัส ศิลปวัฒนธรรมแขนงต่าง ๆ รวมทั้งงานเทศกาล ประเพณี ตลอดจนเที่ยวชมมรดกทางประวัติศาสตร์ที่เป็นแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และศาสนสถาน แบ่งได้เป็นการท่องเที่ยวเชิงศิลปกรรม ประเพณี และแหล่งประวัติศาสตร์

นอกจากสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งโบราณสถานนี้นักท่องเที่ยวให้ความสนใจแล้วนั้น ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ในมิติของอาหารในแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ

การแต่งกาย รวมทั้งเรื่องราวต่าง ๆ ของคนในชุมชนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ นับเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สร้างความน่าสนใจให้นักท่องเที่ยวให้เข้ามาสัมผัสท้องถิ่นในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝางธนบุรี ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวของสำนักงานการท่องเที่ยว (2546, น. 21-22) ที่ได้แบ่งรูปแบบการท่องเที่ยวในด้านการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์และวัฒนธรรมพื้นที่ถิ่นที่ได้กล่าวว่า การท่องเที่ยวในด้านการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์และวัฒนธรรมพื้นที่ถิ่นเป็นการท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาการสัมผัสโดยตรงกับคนที่มีเชื้อชาติและภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากตัวนักท่องเที่ยว ไม่ใช่การสัมผัสผ่านสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรม

2) แนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝางธนบุรี เป็นการร่วมกันคิดและหาแนวทางเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่ส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดการพัฒนาต่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้เป็นที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยวมากขึ้น โดยแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝางธนบุรีนั้น มีการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวภายในชุมชน การสร้างการคมนาคมที่เป็นระบบอีกทั้งยังต้องสร้างชุมชนให้เป็นชุมชนแห่งการบริการที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับนิยามองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของ อภิชาติ อินทร์พงษ์พันธ์ (2540, น. 87-88) ที่ได้กล่าวว่า องค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว iva ธุรกิจและบริการสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย (1) การคมนาคมขนส่ง การท่องเที่ยวจะเกิดขึ้นโดยปราศจากการเดินทางเห็นจะไม่ได้ การคมนาคมจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะทำให้การท่องเที่ยวขยายตัวจนกลายเป็นอุตสาหกรรม (2) ที่พัก เมื่อมีการเดินทางก็จำเป็นต้องมีการพักผ่อน ซึ่งถือว่าอุตสาหกรรมที่พักเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้เป็นอันดับสองรองจากอุตสาหกรรมของที่ระลึก (3) ร้านอาหารหรือภัตตาคาร กิจกรรมร่วมที่ต้องเกิดในระหว่างที่นักท่องเที่ยวเดินทาง (4) บริการนำเที่ยวเป็นธุรกิจที่ดำเนินการเกี่ยวกับการเดินทางอำนวยความสะดวกในการเดินทางให้นักท่องเที่ยว (5) สิ่งดึงดูดใจเพื่อการท่องเที่ยว ทั้งสิ่งดึงดูดใจที่เป็นธรรมชาติ และที่มนุษย์สร้างขึ้น (6) ร้านขายของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมืองเป็นธุรกิจที่ทำรายได้สูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับธุรกิจอื่นในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และ (7) ความปลอดภัย ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญมากเช่นกัน

นอกจากนี้ แนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวเขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝางธนบุรี นับมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจและภาพความทรงจำของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยือนแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งในด้านระบบสาธารณูปโภค อาหาร ตลอดจนความเป็นกัลยาณมิตรของคนในชุมชนที่จะสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสและสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวกลับมาเยือนในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดองค์ประกอบอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของ มนัส สุวรรณ (2541, น. 202-205) ที่ได้กล่าวว่า สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเป็นสรรพสิ่ง รองรับในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยว

เป็นไปด้วยความสะดวกสบายปลอดภัย โดยสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว แบ่งออกได้ 2 ประเภท คือ (1) สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยตรง เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ได้แก่ การอำนวยความสะดวกในการเข้าออกประเทศ การให้บริการการท่องเที่ยว และ (2) สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยอ้อมเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศแล้วแม้จะไม่มีนักท่องเที่ยว รัฐบาลก็ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ ให้แก่ประชาชนของตน ส่วนการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวถือเป็นผลพลอยได้ประกอบด้วย สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ จำเป็นต่อการยังชีพของประชาชน สิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัย เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่รัฐบาลให้ความสำคัญทั้งร่างกายทรัพย์สินและการเดินทางแก่ประชาชนและนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกด้านอื่น ๆ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่เสริมหรือสนับสนุนเพิ่มความความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยว

ทั้งนี้ด้านแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขตอนุรักษเมืองเก่าฝั่งธนบุรี ในด้านความมีเมตตาต่อนักท่องเที่ยว และความมีน้ำใจช่วยเหลือนักท่องเที่ยวนั้น นับเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่สร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างประเทศทั่วโลกที่เข้ามาเยือนในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่เขตอนุรักษเมืองเก่าฝั่งธนบุรี และการบริหารนักท่องเที่ยวยังมีคุณภาพนับเป็นอีกหนึ่งแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวที่สำคัญ ทั้งการสร้างสื่อบริการการท่องเที่ยว การบริการให้ความรู้ในรูปแบบไกด์นำเที่ยวชุมชน รวมถึงแนวทางการรักษา ดูแลความปลอดภัยในด้านทรัพย์สิน และชีวิตของนักท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน ย่อมส่งผลต่อการสร้างความประทับใจและเป็นจุดสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจกลับมาเที่ยวซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารยา วรรณประเสริฐ (2542, น. 29-30) ได้ศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์ประเทศไทยในสายตานักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ผลการศึกษาพบว่า เช่น (1) นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมีมุมมองต่อภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทย คือ ผู้เป็นมิตร ส่วนภาพลักษณ์ที่ไม่ดี คือ ประเทศไทยเต็มไปด้วยมลพิษ (2) นักท่องเที่ยวที่มีอายุต่างกันและมาจากทวีปที่แตกต่างกัน โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีมุมมองต่อภาพลักษณ์ประเทศไทยทางด้านบวกมากกว่าด้านลบ (3) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนจากสื่อบุคคล และการเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะ เช่น ดาวเทียม เคเบิลทีวี ในระดับปานกลาง (4) สื่อเฉพาะสามารถจูงใจนักท่องเที่ยวให้ตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยได้สูงที่สุด รองลงมาคือ สื่อมวลชน และสื่อบุคคลตามลำดับ (5) เพศและอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน อายุ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อบุคคล ส่วนอายุ รายได้ และทวีปที่เป็นถิ่นที่อยู่อาศัย มีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อเฉพาะ (6) ระดับการศึกษา และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย กล่าวคือ นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาและอาชีพที่แตกต่างกันจะมีระดับความสามารถในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวที่แตกต่างกัน (7) การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน สื่อบุคคลและสื่อเฉพาะมีความสัมพันธ์

กับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากย่อมมีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น และ (8) การรับรู้นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับข้อมูลการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีผลต่อการประเมินภาพลักษณ์ของประเทศไทย

ดังนั้น แนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นับเป็นแนวทางที่จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรีได้รับการพัฒนา นำไปสู่เป้าหมายการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในพื้นที่ เกิดเป็นการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน บนฐานการนำวัฒนธรรมท้องถิ่นมาเป็นจุดขายที่สำคัญ ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่ควบคู่ไปกับการดำรงรักษารากเหง้าวัฒนธรรมท้องถิ่นในธำรงอยู่สืบไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้กับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรีเป็นผู้ดำเนินการ ประกอบด้วย เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางกอกน้อย และเขตบางกอกใหญ่ หรือพื้นที่ใกล้เคียงที่มีทุนทางวัฒนธรรมในรูปแบบเดียวกับเขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี ซึ่งจะสามารถต่อยอดทุนทางวัฒนธรรมในด้านสภาพแวดล้อมและบริบทพื้นที่ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ด้านความเป็นกัลยาณมิตรและความมีน้ำใจของคนในชุมชน ด้านการบริการนักท่องเที่ยว และด้านมรดกทางวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อย่างมีมาตรฐานของการท่องเที่ยว และเป็นการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจชุมชนบนฐานวัฒนธรรมในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

2. หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี อันประกอบด้วย เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางกอกน้อย และเขตบางกอกใหญ่ สามารถนำแนวทางการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไปใช้เป็นแนวทางสร้างนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้สวยงาม เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้น เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในแหล่งท่องเที่ยว พร้อมกับสร้างความเชื่อมั่น และความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในเขตพื้นที่อนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี

3. ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ ซึ่งอาจมีทุนทางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างไปจากพื้นที่เขตอนุรักษ์เมืองเก่าฝั่งธนบุรี เพื่อส่งเสริม อนุรักษ์ และต่อยอดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตลอดจนประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักแก่สาธารณชนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 - 2564). กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการโรงแรมท่องเที่ยวการส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านศึก.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2540). การพัฒนาการท่องเที่ยวเรื่องกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพมหานคร : มปท.
- มนัส สุวรรณ และคณะ. (2541). โครงการศึกษาแนวทางและการจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบล. กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ยุทธศักดิ์ สุภสร. (2559). เปิดแผนการตลาดท่องเที่ยวปี 2560. ค้นเมื่อ 4 กันยายน 2566, จาก <http://www.triptravelgang.com/public-relations/28657>.
- สำนักงานการท่องเที่ยว. (2546). การพัฒนาการท่องเที่ยวเรื่องกลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพมหานคร : มปท.
- ฤดี หลิมไพโรจน์ และไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว. (2555). ศึกษาเรื่องอิทธิพลของภาพลักษณ์และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อการกลับมาท่องเที่ยวซ้ำของนักท่องเที่ยวที่จังหวัดปทุมธานี. ค้นเมื่อ 3 กันยายน 2566, จาก http://elibrary.trf.or.th/project_content.asp?PJID = RDG5550047.
- อภิชาติ อินทร์พงษ์พันธุ์. (2540). ทิศทางการตลาดท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2555. กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- อารยา วรรณประเสริฐ. (2542). ภาพลักษณ์ประเทศไทยในสายตานักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Adamsson. (1986). "The University as Bureaucracy". In **System of Political Control and Bureaucracy in Human Society**. Seattle : The University of Washington.
- Chi, C.G.Q., & Qu, H. (2007). Examining the structural relationships of destination image, tourist satisfaction and destination loyalty: An integrated approach. **Tourism Management**, 29(4), pp. 624-636.
- Kotler, P. (2000). **Marketing Management**. (10 th ed.). New Jersey: Prentice Hall.